

સાંદીપનિ - વાલ્મીકી - વેદવ્યાસ - અત્રિ - વશિષ્ઠ શાળા વિકાસ સંકુલ, મહેસાણા

તારીખ : ૧૦-૦૪-૨૦૨૩

વાર્ષિક પરીક્ષા - ૨૦૨૩

વાર : સોમવાર

ધોરણ : ૧૧ વિષય : નામાનાં મૂળતત્ત્વો

કુલ ગુણ : ૮૦

સમય : ૩ કલાક

સૂચના : (૧) બધા જ વિભાગ તથા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. (૨) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નોના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

(૩) પ્રશ્નપત્ર ધ્યાનથી વાંચી નિયત સમયમાં પૂર્ણ કરો. (૪) પ્રશ્નપત્રમાં ક્યાંય પણ જવાબ કે નિશાની કરવી નહીં.

વિભાગ - A

- ★ નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિઠ્ઠલોમાંથી સાચો વિઠ્ઠલ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો ૧ ગુણ) 8
- (૧) કયા વ્યવહારની નોંધ હિસાબી ચોપડામાં થતી નથી ?
(A) આર્થિક (B) બિન આર્થિક (C) વિનિમય (D) ઉધાર
 - (૨) માલની ઉધાર ખરીદી થાય ત્યારે
(A) મિલકત વધે - દેવું વધે (B) મિલકત ઘટે - દેવું ઘટે
(C) મિલકત વધે - દેવું ઘટે (D) મિલકત ઘટે - દેવું વધે
 - (૩) યંત્ર ગોઠવવાની મજૂરીનો ખર્ચ કયો ખર્ચ કહેવાય ?
(A) મૂડી ખર્ચ (B) મહેસુલ ખર્ચ (C) આનુષંગિક ખર્ચ (D) પરચુરણ ખર્ચ
 - (૪) ના ખ્યાલના આધારે કાયમી મિલકતો પર ઘસારો ગણવામાં આવે છે.
(A) મહત્વતા (B) નાણાકીય માપ (C) હિસાબી એકમ (D) ચાલુ પેઢી
 - (૫) ICAI દ્વારા ASB ની સ્થાપના કયા વર્ષમાં કરવામાં આવી ?
(A) ૧૯૭૩ (B) ૧૯૭૧ (C) ૧૯૭૬ (D) ૧૯૭૭
 - (૬) એક નોંધી હિસાબી પદ્ધતિનો કોણ ઉપયોગ કરે છે ?
(A) મોટા વેપારીઓ (B) પરચુરણ ધંધો કરનારા
(C) જાહેર કંપનીઓ (D) સરકારી કંપનીઓ
 - (૭) હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદા કઈ છે ?
(A) નફાકારકતા જણાવે છે (B) આર્થિક સ્થિતિ જણાવે છે
(C) કરવેરા આયોજન (D) નાણાનું સ્થિર મૂલ્ય
 - (૮) કમ્પ્યુટર હિસાબી પદ્ધતિનાં મુખ્ય કેટલા અંગો છે ?
(A) ૧ (B) ૨ (C) ૩ (D) ૪

વિભાગ - B

- ★ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તરો એક વાક્યમાં લખો. (પ્રત્યેકનો ૧ ગુણ) 7
- (૯) ધાલખાધ ધંધા માટે શું કહેવાય છે ?
 - (૧૦) બિન આર્થિક વ્યવહાર કોને કહેવાય ?
 - (૧૧) અન્ય રીતે માલની જાવકના ત્રણ ઉદાહરણ આપો.
 - (૧૨) GST પુરૂ નામ લખો.
 - (૧૩) હિસાબી સમીકરણ જણાવો.
 - (૧૪) બેઠામેળને બીજા કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે ?
 - (૧૫) એકનોંધી નામાપદ્ધતિમાં શરૂની મૂડી શોધવા કયું પત્રક તૈયાર કરવામાં આવે છે ?

વિભાગ - C

- ★ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો. (પ્રત્યેકના ૨ ગુણ) 3
- (૧૬) નીચેના વ્યવહારો પરથી હિયાના ચોપડે આમનોંધ લખો.
જાન્યુ. ૨૦૨૩ ૧ ₹ ૩૦૦૦૦ રોકડા, ₹ ૪૦૦૦૦ નો માલ, ₹ ૧૨૦૦૦ નું ફર્નિચર અને ₹ ૬૦૦૦ ના દેવાદારો લાવી ધંધો શરૂ કર્યા.
૬ રાધા પાસેથી ₹ ૨૦૦૦૦ નો માલ ૧૦% વેપારી વટાવ અને ૫% રોકડ વટાવે રોકડેથી ખરીદ્યો.
૧૨ રામને દુકાન ભાડાના ₹ ૩૫૦૦ અને શ્યામને ઘરભાડાના ₹ ૨૩૦૦ રોકડા ચુકવ્યા.

(17) નીચેના વ્યવહારો પરથી મયુરના ચોપડે આમનોંધ લખો.

- (1) ₹ 20000 બેંકમાં ભરી ખાતું ખોલાવ્યું
- (2) ધવલ પાસેથી ઉધરાણી પેટે ₹ 2000 નો ચેક મળ્યો.
- (3) સમીરને વેચેલ માલ ₹ 14000 જે પૈકી અડધી રકમનો ચેક મળ્યો જે બેંકમાં ભર્યો.

(18) નીચેના વ્યવહારો પરથી શ્રી પટેલ ટ્રેડર્સની વેચાણ નોંધ તૈયાર કરો.

- માર્ચ 2023 3 પ્રીતને ₹ 40000 નો માલ 10% વેપારી વટાવે વેચ્યો.
6 મીતે ₹ 26000 નો માલ આપણને વેચ્યો.
7 આજનું કુલ વેચાણ ₹ 50000 જેમાં પાપલને શાખ પર વેચેલ ₹ 25000 ના માલનો સમાવેશ થાય છે.
10 રોકડ વેચાણ ₹ 15550 અને રોકડ ખરીદી ₹ 10300

(19) નીચેના વ્યવહારો પરથી શ્રી રાજેશના ચોપડે ખાસ આમનોંધ તૈયાર કરો.

1. ₹ 12000 નો માલ અનાથ આશ્રમમાં આપ્યો.
2. અંગત વપરાશ માટે ₹ 3500 નો માલ લઈ ગયા.
3. સચીનને ચુકવેલ પગાર ₹ 15000 ધોની ખાતે ઉધારેલ છે.

(20) નીચેના વ્યવહારો પરથી આમનોંધ લખી શ્રી અમિતાભની ખાતાવહીમાં ખતવણી કરો.

1. ₹ 30000 રોકડા અને ₹ 25000 નું ફર્નિચર ધંધામાં લાવ્યા.
3. ₹ 10000 બેંકમાં ભર્યા.

(21) નીચેની બાકીઓ પરથી શ્રી પરેશનું તા. 31-3-23 નું કાર્યું સરવૈયું તૈયાર કરો.

મકાન	3,80,000	વેપારીઓ	36,000	ગ્રાહકો	40,000
ખરીદી	1,00,000	મૂડી	4,00,000	વેચાણ	84,000

(22) મૂડી અનામતના પ્રાપ્તિસ્થાનો જણાવો.

(23) રવિએ તા. 16-6-2020 ના રોજ ₹ 52000 નો માલ વિશાલને વેચ્યો. જેની સામે 20-6-2020 ના રોજ વિશાલે ₹ 52000 ની ત્રણ માસની હુંડી સ્વીકારી તા. 02-7-2020 ના રોજ રવિએ આ હુંડી ₹ 520 ના વટાવે બેંકમાં વટાવી પાક્યા તારીખે વિશાલે હુંડી ચુકવી રવિના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો.

અથવા

(23) તફાવત લખો : હુંડી અને વચનચિટ્ટી (ત્રણ મુદ્દાઓ)

(24) પારિભાષિક શબ્દો સમજાવો.

- (1) શ્રી ભંડોળ ખાતું (2) શ્રી દેશાવર ખાતું (3) શ્રી ધરખર્ચ ખાતું

વિભાગ - D

★ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો. (પ્રત્યેકના 4 ગુણ)

(25) નીચેના વ્યવહારો પરથી માર્ચ-2023 નો શ્રી જેઠાલાલના ચોપડે સાદો રોકડમેળ તૈયાર કરો.

1. હાથ પર રોકડ સિલક ₹ 5000
3. અધ્યરને ₹ 3000 નો માલ રોકડેથી વેચ્યો.
5. પોપટલાલ પાસેથી ₹ 2000 નો માલ રોકડેથી ખરીદ્યો.
9. ₹ 800 વીમા પ્રીમિયમના ચુકવ્યા.
10. ગણેશ ફર્નિચર માર્ટમાંથી ₹ 4000 નું ફર્નિચર રોકડેથી ખરીદ્યો.
12. કમિશન પેટે ₹ 1500 મળ્યા અને દલાલીના ₹ 1200 ચુકવ્યા.
14. શ્રી બબીતા પાસેથી લેણા પેટે ₹ 3000 મળ્યા.
16. નટુકાકાને પગારના ₹ 1000 અને લારીભાડાના ₹ 200 ચુકવ્યા.
23. ધંધામાં વધુ નાણાની જરૂર પડતા સેક્રેટરી શ્રી ભિડે પાસેથી ₹ 10000 ની લોન 10% ના વ્યાજના દરે લીધી.

26. રોકડ ખરીદી ₹ 7000

28. બેંકમાં ₹ 3000 ભર્યા.

(26) શ્રી રામજીના તા. 31-3-22 ના રોજ પુરા થતા વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરતી વખતે નીચેની ભુલો શોધવામાં આવી. જે સુધારવા ભુલ સુધારણા નોંધ લખો.

1. કમ્પ્યુટરની ખરીદીના ચુકવેલ ₹ 15000 રોકડમેળમાં ખરીદ ખાતે ઉધાર્યા છે.
2. ₹ 19000 નો માલ બાળી ગયો અને વીમા કંપનીએ 50% દાવાની રકમ મંજૂર કરી જેની નોંધ બાકી છે.
3. દલાલીના ₹ 1200 ચુકવ્યા. જેની ખતવણી દલાલી ખાતામાં બે વખત થઈ છે.

વિભાગ - E

★ નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર લખો. (પ્રત્યેકના 6 ગુણ)

18

(27) નીચેના વ્યવહારો પરથી શ્રી નમ્રતાનો તા. 31-3-22 ના રોજનો બેંક સિલકમેળ તૈયાર કરો. તા. 31-3-22 ના રોજ રોકડમેળ મુજબ બેંક ખાતાની ઉધારબાકી ₹ 24000 હતી.

1. ₹ 6000 નો ચેક તા. 28-3-22 ના રોજ બેંકમાં ભર્યા. પરંતુ બેંકે તા. 31-3-22 સુધી તે રકમ શ્રી નમ્રતાના ખાતે જમા કરી નથી.
2. બેંકે શ્રી નમ્રતાના ખાતે વ્યાજના ₹ 400 જમા કર્યા છે જેની રોકડમેળમાં નોંધ કરવામાં આવી નથી.
3. ₹ 2000 નો એક ચેક તા. 31-3-22 ના રોજ દેવને લખી આપ્યો હતો. જે હજુ સુધી બેંકમાં ચુકવણી માટે રજૂ થયો નથી.
4. બેંકે બેકચાર્જિસ પેટે શ્રી નમ્રતાના ખાતે ₹ 200 ઉધાર્યા છે, જેની રોકડમેળમાં નોંધ કરવામાં આવી નથી.

(28) પાયાલ લિમિટેડે તા. 1-4-22 ના રોજ ₹ 67000 ની કિંમતનું એક યંત્ર ખરીદ્યું. આ યંત્રને ગોઠવવાનો ખર્ચ ₹ 3000 થયો. દર વર્ષે ઘટતી જતી બાકીની પદ્ધતિ મુજબ 10% લેખે ઘસારો ગણવાનો છે. ઘસારાની રકમ શોધો. તથા પ્રથમ ત્રણ વર્ષનું યંત્રખાતું તૈયાર કરો.

(29) તા. 31-3-20 ના રોજ પુરા થતા વર્ષનું સીતારામ કલબનું આવક-જાવક ખાતું નીચે મુજબ આપેલ છે.

શ્રી સીતારામ કલબનું તા. 31-3-20 ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષનું આવક-જાવક ખાતું

આવક	રકમ (રૂ.)	જાવક	રકમ (રૂ.)
બાકી આગળ લાવ્યા	6,000	પગાર	15,200
લવાજમ		પરચુરણ ખર્ચ	1,800
2018-19 1800		નાટકનો ખર્ચ	12,000
2019-20 28000		મેગેઝીનનું લવાજ	3,200
2020-21 200	30000	કરવેરો	800
સખાવત	8000	ધર્માદા ખર્ચ	1,600
નાટકોની ટિકીટોનું વેચાણ	20,000	રોકાણો	20,000
પસ્તીનું વેચાણ	800	વિજળી ખર્ચ	1,400
		બાકી આગળ લઈ ગયા	8,800
કુલ સરવાળો	64,800	કુલ સરવાળો	64,800

નીચે આપેલ વધારાની વિગતો ધ્યાનમાં લઈ તા. 31-3-20 ના રોજ પુરા થતા વર્ષનું ઉપજ ખર્ચ ખાતું તૈયાર કરો.

1. કલબમાં 150 સભ્યો છે. દરેક વાર્ષિક ₹ 200 લવાજમ પેટે આપે છે.
2. પગારના ₹ 1600 ચુકવવાના બાકી છે.
3. રોકાણો પર વાર્ષિક 12% લેખે ત્રણ માસનું વ્યાજ મળવાનું બાકી છે.

★ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો.

12

(30) શ્રી પ્રોવિઝન સ્ટોર્સના નીચે આપેલ તા. 31-3-21 ના રોજના કાચા સરવેયા પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

શ્રી પ્રોવિઝન સ્ટોર્સનું તા. 31-3-2021 ના રોજનું કાચું સરવેયું

ખાતાનું નામ	ઉધાર બાકી (₹)	જમા બાકી (₹)
ઉપાડ અને મૂડી	24,000	3,00,000
ખરીદી અને વેચાણ	2,98,000	8,00,000
માલ પરત	80,000	20,000
પ્રોવિઝન્ટ ફંડ અને પ્રોવિઝન્ટ ફંડમાં ફાળો	10,000	1,00,000
પ્રોવિઝન્ટ ફંડના રોકાણો અને તેનું વ્યાજ	1,00,000	8,000
દેવાદાર અને લેણદારો	2,00,000	1,50,000
વટાવ	46,000	14,000
ધાલખાધ અને ધાલખાધ અનામત	30,000	45,000
લેણીહુંડીઓ - દેવી હુંડીઓ	15,000	25,000
માલનો સ્ટોક (1-4-20)	80,000	-
ડેમેરજ	4,000	-
કસ્ટમ ડ્યુટી	18,000	-
વેપાર ખર્ચા	90,000	-
રોકડ સિલક	16,000	-
બેંક સિલક	25,000	-
કાયમી મિલકતો (પડતર કિંમત 500000)	4,00,000	-
જાહેરાત ખર્ચ	28,000	-
	14,62,000	14,62,000

હવાલાઓ :-

- તા. 31-3-21 ના રોજ સ્ટક ₹ 200000 નો છે. જેમાં 30% માલની બજારકિંમત 20% વધુ છે. 50% માલની બજારકિંમત 10% ઓછી છે. જ્યારે બાકીના માલમાં ₹ 2000 નો રીપેરીંગ ખર્ચ છે.
- જાહેરાતમાં આપેલ માલ ₹ 5000
- ₹ 10000 નું ઉધાર વેચાણ ભુલથી ખરીદી તરીકે નોંધેલ છે.
- દેવાદારોમાંથી ₹ 20000 ધાલખાધ તરીકે માંડી વાળવાના છે. અને 10% ધાલખાધ અનામત રાખવાની છે.
- મુડી પર 10% વ્યાજ ગણો અને ઉપાડ પર 5% વ્યાજ વસુલ કરો.
- કાયમી મિલકતો પર 10% સીધી લીટીની પદ્ધતિઓ ધરાવો ગણો.